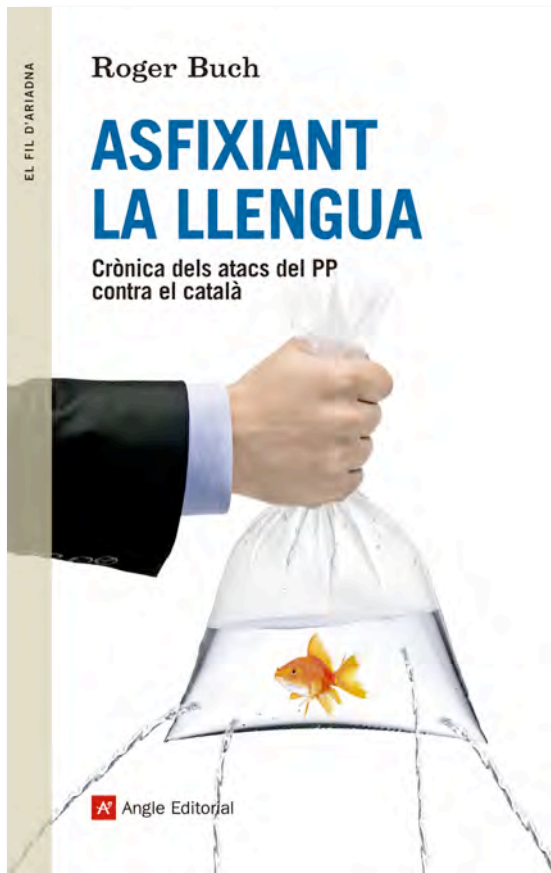

Asfixiant la llengua

Crònica dels atacs del PP contra el català
Un llibre de Roger Buch

Al País Valencià es tanca Canal 9 i es desconnecta TV3 i es posen traves a l'ensenyament en valencià. A les illes Balears, Bauzá aplica sense mesura el trilingüisme contra docents i pares. A la Franja de Ponent, el Govern aragonès s'inventa el LAPAO per no haver d'anomenar la llengua pel seu nom. Mentrestant, a Catalunya, contra el parer de tots els agents educatius, són el ministre Wert i els tribunals els que intenten desballestar la immersió lingüística.

Asfixiant la llengua és la crònica d'aquests atacs sistemàtics, però també de la resistència de pares, mestres i ciutadans que han fet emergir un moviment social dinàmic, agosarat i creatiu, plenament convençuts que cal preservar el català com a eina de cohesió social.

**La lluita de la societat civil enfront dels atacs
a la llengua als Països Catalans**

Una asfíxia premeditada

En els darrers anys, el català està patint una brutal ofensiva per part del Partit Popular arreu dels Països Catalans. Allà on governa ho fa asfixiant la llengua i tirant enrere les polítiques de normalització lingüística que hi havia fins ara. L'estratègia popular busca disminuir la presència del català a tot arreu: foragitant-lo dels mitjans de comunicació, de l'escola i fins i tot de l'Administració pública. Són atacs fets amb una gran virulència en un context de recentralització i espanyolització per part dels poders centrals de l'Estat.

«La negació de la repressió lingüística contra el català és una constant en el nacionalisme espanyol. Ens ressonen al cap les paraules que el mateix rei Joan Carles va pronunciar durant el lliurament del Premio Cervantes l'abril del 2001: *“Nunca fue la nuestra lengua de imposición, sino de encuentro, a nadie se obligó nunca a hablar en castellano, fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyo, por voluntad libérrima, el idioma de Cervantes”*».

Retalls del llibre

Catalunya: atac a la immersió

«A part dels recursos per laminar les competències, l'Estat va preparar una ofensiva de gran abast. Es tractava d'elaborar la setena llei d'educació de la democràcia, i per seguir el costum es va apel·lar al diàleg però es va fer tot sense diàleg, sense escoltar l'oposició ni els agents implicats. Si hi ha majoria absoluta, cal aprofitar-la. (...)

La llei Wert ben aviat va ser criticada pel tractament que feia de les llengües diferents del castellà, ja que es fixava com a objectiu prioritari garantir el dret a l'educació en aquesta llengua a tot el territori estatal i, per tant, carregar-se la immersió lingüística.

Un dels primers motius d'indignació fou l'article que determinava que si no hi havia oferta docent pública o concertada en la llengua vehicular elegida pels pares o tutors es podria optar per l'escolarització en centres privats, el cost de la qual hauria de ser a càrrec de l'Administració educativa. Evidentment, no s'estava pensant a escolaritzar xiquets en valencià, sinó a garantir l'educació en castellà a Catalunya.»

Català a l'atac

«Un allau d'ajuntaments aprovaren mocions a favor de la immersió lingüística. El bloc favorable era compacte. La tórria a Juan Ignacio Wert era tan gran que una vintena de municipis com ara Solsona, Ripoll o Molins de Rei van declarar el ministre persona non grata. (...)

Evidentment, les escoles se sumaren a les crítiques a la llei Wert i a les sentències, i aviat es penjaren cartells i pancartes tant a dins com a fora dels centres escolars.

Pancartes casolanes, però també rèpliques de les que va promoure Somescola de color verd i amb la frase “Per un país de tots, l’escola en català”. Cal ressaltar que aquestes pancartes coincidien amb les que també penjaven els mestres contra les retallades, la qual cosa creava una situació força curiosa. Per entendre’ns: al matí, combat sense treva contra la consellera Rigau i Artur Mas per les retallades, i a la tarda, tots junts per defensar el català. Això va fer que moltes de les pancartes a les escoles públiques combinessin les dues reivindicacions: “Per una escola pública, de qualitat i en català!”.»

Sense senyal al País Valencià

«Es tractava de fer una televisió sempre a mida del president de torn, ja fos Zaplana, Camps o Fabra, la qual cosa es va traduir en uns índexs de pluralitat cada cop més baixos. Així, durant molts anys, a RTVV va tenir lloc l’estigmatització de tots aquells sectors culturals i polítics que gosaven criticar la València feliç dels populars. Les protestes contra el Govern no existien, ni tampoc els músics i cantants reivindicatius en valencià. Tot era propaganda d’una València feta a mida del Partit Popular. (...)

I mentrestant, anar tirant la casa per la finestra, portant tertulians de Madrid que cobraven grans fortunes i anar augmentant la plantilla i engreixant el deute. I posats a fer, externalitzar la producció a empreses amigues sense cap tipus de control pressupostari.

Aquesta nefasta gestió comportà dues conseqüències. Per una banda, un dèficit brutal que efectivament la feia molt poc sostenible en temps de crisi, i per una altra, una pèrdua de qualitat, que comportà una davallada de l’audiència. (...)

No la van tancar per la llengua, sinó per la crisi, diuen. Però el resultat és el que és: els valencians ja no podien sintonitzar TV3 i ara tampoc podien veure Canal 9. Ja tenim el bilingüisme perfecte implantat: ara els valencians podien triar veure televisió en castellà... o en espanyol!»

Atacs a l’escola: menys places i trilingüisme

«Des de fa molts anys, la demanda d’escolarització en valencià supera amb escreix l’oferta, i molts alumnes que voldrien estudiar en aquesta llengua no poden fer-ho. (...) De cada deu xiquets que comencen l’escola primària, sis demanen escola en valencià, però només tres hi poden anar, i s’acaba reconduint una bona part dels alumnes a l’escola en castellà. (...) És a dir, un sistema en què preval la “lliure elecció” però que en la pràctica no és tal.

A Catalunya és notícia que una dotzena de famílies tinguin dificultats per ser escolaritzades en castellà. Però si passa a València, amb 14.000 xiquets que no poden estudiar en valencià, això no és important i evidentment no apareix en les tertúlies ni en els editorials dels mitjans de comunicació de la dreta espanyola que controla el PP. Això es diu doble vara de mesurar.»

Marea balear contra Bauzá

«Amb l'excusa de l'austeritat, però amb una clara intenció política, el Govern Bauzá anà reduint dràsticament el finançament dels programes de foment del català. Es retiraren les subvencions a la premsa en llengua autòctona i a la normalització lingüística, incloent-hi les destinades a l'Obra Cultural Balear i a dinamitzadors i mediadors per acollir immigrants. (...)

La retirada dels pressupostos tingué un moment rellevant simbòlicament quan el novembre del 2012 s'anuncià que l'any següent es deixaria de col·laborar amb l'Institut Ramon Llull, tot i tenir aprovada una important reserva pressupostària. L'excusa va ser l'austeritat, però era clar que es volia deixar de treballar amb el nou Govern independentista de Catalunya, perjudicant tots els artistes i creadors illencs que es podrien beneficiar dels projectes d'internacionalització. I així, el mallorquí Ramon Llull va deixar de tenir suport balear.»

La llei de funció pública i el requisit lingüístic

«Amb la nova llei, per ser funcionari del Govern balear, dels consells insulars o dels ajuntaments no calia saber català, una llengua que es reservava per a algunes places i nivells, tot i que evidentment el castellà continuava sent obligatori per a totes. Aquesta disposició era un atac frontal al prestigi de la llengua: si el català no era necessari ni per treballar en certs nivells de l'Administració pública, quin sentit tenia intentar fomentar-lo i normalitzar el seu ús?»

A la Franja de Ponent parlen Lapao

«Quan la llengua està desprotegida, cal aprofitar l'ocasió per asfixiar-la del tot. De la llibertat d'elecció i del bilingüisme només ens recordarem quan el català tingui cert pes i ocupi espais socials rellevants. Quan el tenim ja reduït i acorralat, directament el podem exterminar, i quina millor manera d'eliminar-lo que canviar-li el nom. I a sobre, amb mala llet. A partir d'ara diran que els infants de Fraga o Tamarit podran continuar estudiant en català (dues hores setmanals de manera voluntària) sempre que els aclareixin que aquella llengua que podran fer servir per anar a estudiar a Lleida no té res a veure amb la que parlen a casa, al carrer i al pati.»

I ara què?

«El català no és llengua oficial de la Unió Europea, tot i els esforços d'eurodiputats catalans i de la societat civil durant molts anys. Però la UE ho diu molt clar: són els Estats els que proposen quines llengües són oficials, i resulta que Espanya no ha proposat mai que ho sigui el català. Mentrestant, llengües amb menys parlants que el català gaudeixen d'estatus de llengua oficial. De fet, totes les llengües de la UE amb més parlants que el català tenen estatus d'oficialitat. Com a conseqüència, en el nostre passaport hi veiem 22 llengües, incloent-hi el maltès, parlat per menys de 400.000

persones, i el gaèlic d'Irlanda, amb uns 77.000 parlants. Però no el català. Per a Irlanda, el gaèlic és una qüestió d'identitat; per a Espanya, el català no ho és.»

Una societat civil que respon

«Els atacs són molt forts, però la resistència encara ho és més i ha superat els habituals àmbits militants de lluita per la llengua. És prou evident que s'han despertat moltes consciències. Pot ser que les respostes puguin semblar molt reactives i a vegades inofensives, com totes les que tenen a veure amb xarxes socials i *trending topics*, però darrere de cada reacció hi ha sensibilització, hi ha pedagogia i hi ha una vivència personal que es transmet i s'encomana. Si una cosa tenen les xarxes socials és que han permès que aquestes agressions al català siguin percebudes com a atacs al conjunt de la llengua, independentment del territori on s'hagin fet.»

Roger Buch

Nascut a Barcelona el 1970, és doctor en Ciències Polítiques per la UAB i professor a la Facultat de Treball Social i Educació Social de la Fundació Pere Tarrés (URL). A l'àrea de Consultoria i Estudis de la mateixa fundació ha impulsat projectes i recerques relacionades amb el tercer sector, la participació ciutadana, l'associacionisme i el voluntariat. És un dels fundadors de la Plataforma per la Llengua i ha estat membre de la Junta Directiva d'Òmnium Cultural. És autor de molts articles i conferències sobre la història de l'independentisme català, d'anàlisi política i d'activisme a favor de la llengua catalana. Ha publicat *L'esquerra independentista avui* (2007) i *L'herència del PSAN* (2012), i ha participat en les obres col·lectives *Diccionari de partits polítics de Catalunya* (2000), *ERC: 70 anys d'història* (2001) i *What's up with Catalonia* (2013).

Fitxa del llibre

Preu: 16 €

Col·lecció: El fil d'Ariadna, núm. 71

ISBN: 978-84-15695-73-8

Pàgines: 176

Mides: 14,5 x 23 cm

Enquadernació: rústica amb solapes

Primera edició: març del 2014